

Skoleret eller standret?

Lars Qvortrup, professor på AU. Jens Rasmussen, professor på AU.

D. 25. januar 2019 bragte Weekendavisen en forside-artikel med titlen "Skoleret". Her kunne man læse en lang række voldsomme anklager mod fire navngivne uddannelsesforskere, herunder undertegnede. Ikke alene har de, hvis man skal tro artiklen, gjort sig skyld i videnskabelig uredelighed. De har gjort dette bevidst og som led i et politisk projekt.

Artiklen er ikke alene tendentiøs. Den er også fyldt med fejl (som forhåbentlig dementeres andetsteds i avisen). Det er derfor nødvendigt at tage til genmæle og opridse den kontekst, artiklen indgår i.

Historien kan føres tilbage til 2016, hvor hovedpersonen i Weekendavisens artikel, Keld Skovmand (KS), på Hans Reitzels Forlag udgav bogen *Uden mål og med*. Bogen var et angreb på folkeskolereformen og først og fremmest på dens såkaldte bagmænd, for KS anlagde i bogen et konspirationsteoretisk perspektiv: At tale om læring og læringsmål repræsenterer ifølge KS en "nysproglig reduktion af sproget", som er forudsætningen for "udviklingen af en autoritær ideologi og livsanskuelse". At Undervisningsministeriet bad en række forskningsinstitutioner om hjælp til arbejdet med vejledninger osv. i form af ekspertrådgivning og myndighedsbetjening forvandles ligeledes af KS til konspiration. For bag forskningsinformeringen står ifølge KS "ud over Aarhus Universitet og en række professionshøjskoler konsulentfirmaet Rambøll", hvilket repræsenterer "en form for anonym magtudøvelse", som igen ifølge KS "kan opfattes som et udtryk for en totalitær tendens i tiden".

Næste skridt blev taget i marts 2018. Da modtog Aarhus Universitet fem anmeldelser fra KS med påstand om videnskabelig uredelighed. I overensstemmelse med gældende regler videresendte universitetet anmeldelserne til Nævnet for Videnskabelig Uredelighed (NVU). Denne videresendelse sker rutinemæssigt og uden indholdsmæssig stillingtagen. NVU meddelte i slutningen af april og begyndelsen af maj de pågældende forskere, at de var anmeldt, og at der senere ville ske en "indledende vurdering af sagen". Denne indledende vurdering er dags dato ikke foretaget, da nævnet har en sagsbehandlingstid på op til et år.

En af effekterne af anmeldelsen var, at KS de facto forhindrede de anmeldte forskere i at udtale sig, fordi det som bekendt er en grundregel i et retssamfund, at man ikke procederer en sag uden for retssalen. Men samtidig med at de anklagede i respekt for retslige grundprincipper har undladt at ytre sig, har KS ikke holdt sig tilbage. Han procederer og dømmer i sagen, før den er optaget til behandling. Hermed erstattes Nævnet for Videnskabelig Uredelighed af en folkedomstol. Beskyldninger om manipulation og fusk fremsættes uden filter. Personer dømmes i avisspalterne. Og medlemmerne af Nævnet kan jo ikke undgå at læse med.

Parallelt med anmeldelserne må KS have påbegyndt udarbejdelsen af en bog – nogle siger, der kommer to – om Folkeskolereformen. I denne bog synes de nævnte anmeldelser at spille en vigtig rolle og at blive udførligt refereret. Så vidt vi er orienteret, vil Hans Reitzels Forlag udgive bogen d. 1. februar 2019, dvs. før NVU har behandlet sagen. Hvad begrundelsen er, kan vi ikke vide. Men den demonstrerer ikke saglig respekt for NVU's arbejde.

Forud for udgivelsen sendte forlaget to klausulerede fortrykte eksemplarer af bogen til henholdsvis Folkeskolen og Weekendavisen. Imidlertid nægtede forlaget at sende tilsvarende kopier til de anmeldte forskere. Da vi blev kontaktet af Markus Bernsen fra Weekendavisen og af Folkeskolen, var vi derfor ude af stand til at svare: Den bog, artiklerne byggede på, havde vi ikke adgang til at læse. Referaterne af anmeldelserne til NVU mente vi os som tidligere forklaret afskåret fra at forholde os til.

Ikke desto mindre offentliggjorde både Weekendavisen og Folkeskolen d. 25. januar omfattende omtaler af anmeldelserne og gennemgik sagen fuldstændig på KS's præmisser. Som allerede nævnt er det KS, der får lov til at føre ordet. En række af anmeldelserne til NVU præsenteres med påstande om "plagiat, citatfusk og fejlagtige kilder og forskningsresultater". KS refereres uimodsagt for at de pågældende forskere "har manipuleret med forskning fra udlandet for at få den til at passe med en dansk politisk dagsorden", og at "forskere konsekvent gengiver pædagogiske begreber på en fejlagtig måde, så de passer til det politiske projekt med skolereformen". Kort sagt: Weekendavisen gengiver uden kritisk modspil KS's konspiratoriske forestillinger.

Om KS's anmeldelse til NVU er sagligt begrundet eller chikanøs, må nævnet vurdere. Her hæfter vi os alene ved den rolle, Hans Reitzels Forlag og Weekendavisen spiller. Begge parter kender omstændighederne. De ved, at sagsbehandlingen ikke er påbegyndt. De ved, at de anklagede af samme grund ikke mener at kunne forholde sig til anmeldelserne og ikke har adgang til den bog, som danner grundlag for angrebene. De kunne have ventet et par måneder, til sagen var behandlet. Alligevel udsendes bogen, og alligevel publiceres artiklen.